

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет пожежної безпеки
Кафедра пожежної профілактики в населених пунктах

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник факультету пожежної
безпеки

Андрій РОМІН

«20» вересня 2021 року

ПРОГРАМА

комплексного екзамену
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
зі спеціальності 261 «Пожежна безпека» за освітньо-професійною програмою
«Управління пожежною безпекою»

Харків 2021

Програма комплексного екзамену за другим (магістерським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека» зі спеціальності 261 «Пожежна безпека» за освітньо-професійною програмою «Управління пожежною безпекою»

Розробник: начальник кафедри пожежної профілактики в населених пунктах
Юрій ОТРОШ

Програму комплексного екзамену рекомендовано кафедрою пожежної профілактики в населених пунктах

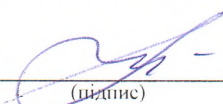
Протокол від «31» серпня 2021 року № 2

Начальник кафедри пожежної профілактики в населених пунктах

(підпис)   Юрій ОТРОШ
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«31» серпня 2021 року

Гарант освітньо-професійної програми

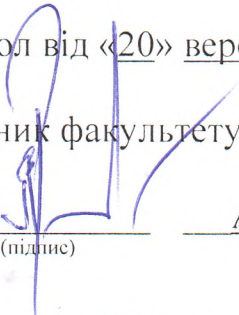

(підпис)   Валерій ХРИСТИЧ
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«10» вересня 2021 року

Затверджено на засіданні вченої ради факультету пожежної безпеки

Протокол від «20» вересня 2021 року № 2

Начальник факультету пожежної безпеки

(підпис)   Андрій РОМІН
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«20» вересня 2021 року

Розділ 1. Вступ

Комплексний екзамен проводиться з метою перевірки відповідності рівня та якості підготовки здобувачів вищої освіти Національного університету цивільного захисту України вимогам профільної спеціалізованої освітньо-професійної програми підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 261 «Пожежна безпека» за освітньо-професійною програмою «Управління пожежною безпекою».

При цьому перевіряються як теоретичні знання, так і уміння (навички) здобувачів вищої освіти згідно з одержаною спеціальністю.

Комплексний екзамен приймається екзаменаційною комісією (ЕК).

Розділ 2. Перелік обов'язкових навчальних дисциплін, що виносяться на комплексний екзамен

1.	Стандартизація, метрологія та сертифікація у сфері пожежної безпеки
1.1.	Метрологічне забезпечення
1.2.	Стандартизація і сертифікація
2	Пожежна профілактика в населених пунктах
2.1.	Науково-технічне обґрунтування об'ємно-планувальних, конструктивних та спеціальних технічних рішень забезпечення пожежної безпеки будівель та споруд
2.2.	Забезпечення пожежної безпеки при проектуванні та будівництві об'єктів
3	Управління пожежогасінням
3.1.	Керівництво (управління) силами і засобами на складних пожежах
3.2.	Оперативні документи пожежогасіння
3.3.	Тактична підготовка начальницького складу
4	Інженерна та аварійно-рятувальна техніка
4.1.	Класифікація, історія та загальна характеристика ІТ, землерийні машини
4.2.	Інженерна розвідка, спеціальні аварійно-рятувальні машини. Заходи та засоби забезпечення польового водопостачання
5	Техногенна безпека об'єктів
5.1.	Надзвичайні ситуації техногенного характеру.
5.2.	Ідентифікація та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Їх пожежна небезпека
5.3.	Техногенні небезпеки та їх наслідки
6	Організація експлуатації протипожежної техніки
6.1.	Основи експлуатації протипожежної техніки
6.2.	Безпека дорожнього руху
7	Автоматичні системи забезпечення протипожежного захисту

7.1	Забезпечення пожежної безпеки при проектуванні установок пожежної автоматики
7.2.	Принципи побудови систем пожежної автоматики
7.3.	Дослідження характеристик сучасних засобів пожежної автоматики
8	Прикладні інформаційні технології та кібербезпека
8.1.	Системи електронного документообігу, структура, задачі. Принципи побудови систем електронного документообігу
8.2.	Інформаційна безпека. Загальні принципи забезпечення безпеки та захисту інформації
9	Державне регулювання діяльності у сфері цивільного захисту
10	Автоматизовані системи управління та телекомунікації

Розділ 3. Перелік питань, які виносяться на комплексний екзаме́н

Стандартизація, метрологія та сертифікація у сфері пожежної безпеки

1. Теоретичні основи. Сутність і зміст метрології.
2. Державний метрологічний контроль і нагляд за засобами вимірів. Основні поняття, пов'язані з об'єктами й із засобами вимірів.
3. Закономірності формування результату вимірів, поняття погрішності, алгоритм обробки вимірів. Джерела погрішностей.
4. Поняття метрологічного забезпечення, їх наукові й методичні основи. Структура й функції метрологічної служби.
5. Правові основи стандартизації, і її завдання. Наукова база стандартизації.
6. Органи й служби по стандартизації. Основні положення державної системи стандартизації. Міжнародна організація по стандартизації.

2. Пожежна профілактика в населених пунктах

1. Критичні значення небезпечних факторів пожежі.
2. Розрахунок необхідного часу евакуації за методикою ДСТУ 8828-2019.
3. Параметри руху людей в будівлях при пожежі.
4. Методика розрахунку фактичного часу евакуації людей із приміщень.
5. Загальна методика розрахунку площі ЛСК.
6. Характеристика приміщень, для яких вимагається влаштування ЛСК.
7. Системи димовидалення з приміщень.
8. Фактори які впливають на розрахунок параметрів систем димовидалення з природним спонуканням.
9. Системи димовидалення з механічним спонуканням, конструктивне виконання, принцип роботи.
10. Фактори які впливають на розрахунок підпору повітря в будівлях підвищеної поверховості.
11. Фактори, що впливають на величину протипожежних розривів.
12. Організація нормативно-технічної роботи.
13. Склад, порядок оформлення та погодження проектної документації.

14. Порядок отримання дозволу на виконання будівельних робіт.
15. Нагляд за новобудовами.
16. Види будівництва в Україні.
17. Напрямки, етапи та методи перевірки проектно-кошторисної документації.
18. Вимоги пожежної безпеки при проведенні будівельно-монтажних робіт.

3. Управління пожежогасінням

1. Основні поняття, сутність управління силами та засобами на пожежі та при ліквідації НС. Загальна характеристика системи управління. Сутність управління силами та засобами. Закономірності управління силами та засобами.
2. Оперативні документи пожежогасіння. Оперативні плани пожежогасіння. Призначення та організація роботи по складанню оперативних планів пожежогасіння.
3. Вивчення та аналіз оперативних дій підрозділів. Основні вимоги що висуваються до вивчення пожеж, складання та зміст аналізу оперативних дій частин та підрозділів ДСНС. Опис пожежі та його складові частини.
4. Тактико-спеціальні навчання підрозділів. Основні види тактичної підготовки начальницького складу та їхня роль в системі підготовки начальницького складу підрозділів ДСНС. Керівні документи. Тактико-спеціальні навчання (ТСН). Мета, задачі, види та періодичність їхнього проведення.
5. Управління підрозділами в особливий період. Особливості оперативної обстановки. Розробка рішення на ліквідацію великих пожеж та надзвичайних ситуацій. Планування дій з ліквідації надзвичайних ситуацій. Склад та порядок роботи пунктів управління підрозділами. Порядок переведення підрозділів у вищі ступені готовності до дій, розробка відповідних документів.
6. Управління пожежогасінням на об'єктах зберігання нафти та нафтопродуктів. Оперативно-тактична характеристика резервуарних парків, прогнозування обстановки при пожежі, оперативні дії підрозділів.

4. Інженерна та аварійно-рятувальна техніка

1. Загальна характеристика інженерної техніки. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика резервуару для питної води РДВ-5000. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика шляхопрокладача БАТ-М.
2. Класифікація інженерної техніки. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика тканево-вугільного фільтру ТУФ-200. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика шляхопрокладача БАТ-2.
3. Основні напрямки розвитку інженерної техніки. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика мілкового трубчатого колодязя МТК-2М. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика шляхопрокладача ПКТ.

4. Класифікація базових шасі інженерної техніки. Засоби добичі та очистки води. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика траншейної машини БТМ-3.

5. Класифікація вантажопідйомних машин за типом шасі, за видом робочого органу, за типом приводу робочого органу. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика важкого механізованого мосту ТММ. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика траншейної машини ТМК-2.

6. Вантажопідйомні машини, які використовуються при ліквідації надзвичайних ситуацій. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика буксирно-моторного катера БМК-Т. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика котлованної машини МДК-3.

7. Основні вузли та агрегати вантажопідйомних машин. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика понтонного парку ПМП-М. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика котлованної машини МДК-2М.

8. Класифікація екскаваторів за типом шасі, за видом робочого органу, за типом приводу робочого органу. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика гусеничного плаваючого транспортера ПТС. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика полкової землерийної машини ПЗМ-2.

9. Основні вузли та агрегати екскаваторів. Десантні засоби забезпечення переправ. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика інженерної машини розгородження ІМР.

10. Дайте визначення терміну „Колоний шлях”. Заходи та засоби обладнання переправ. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика інженерної розвідувальної машини ІРМ.

11. Призначення та можливості бульдозерів та грейдерів. Заходи та засоби інженерної розвідки. Основні вузли та агрегати грейдерів та бульдозерів.

12. Заходи та засоби обладнання переправ. Десантні засоби забезпечення переправ. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика гусеничного плаваючого транспортера ПТС.

13. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика інженерної розвідувальної машини ІРМ. Заходи та засоби інженерної розвідки. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика інженерної машини розгородження ІМР.

14. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика полкової землерийної машини ПЗМ-2. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика котлованної машини МДК-2М. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика котлованної машини МДК-3.

15. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика траншейної машини ТМК-2. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика траншейної машини БТМ-3. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика шляхопрокладача ПКТ.

16. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика шляхопрокладача БАТ-2. Основні вузли та агрегати грейдерів та бульдозерів. Дайте визначення терміну „Колоний шлях”.

17. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика шляхопрокладача БАТ-М. Призначення та можливості бульдозерів та грейдерів. Основні вузли та агрегати екскаваторів.

18. Класифікація екскаваторів за типом шасі, за видом робочого органу, за типом приводу робочого органу. Основні вузли та агрегати вантажопідйомних машин. Вантажопідйомні машини, які використовуються при ліквідації надзвичайних ситуацій.

19. Класифікація вантажопідйомних машин за типом шасі, за видом робочого органу, за типом приводу робочого органу. Класифікація базових шасі інженерної техніки. Загальна характеристика інженерної техніки.

20. Класифікація вантажопідйомних машин за типом шасі, за видом робочого органу, за типом приводу робочого органу. Класифікація базових шасі інженерної техніки. Загальна характеристика інженерної техніки.

21. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика тканево-вугільного фільтру ТУФ-200. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика мілкового трубчатого колодязя МТК-2М. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика важкого механізованого мосту ТММ.

22. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика понтонного парку ПМП-М. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика буксирно-моторного катера БМК-Т. Засоби добучі та очистки води.

23. Загальна характеристика інженерної техніки. Класифікація інженерної техніки. Класифікація вантажопідйомних машин за типом шасі, за видом робочого органу, за типом приводу робочого органу.

24. Основні напрямки розвитку інженерної техніки. Класифікація базових шасі інженерної техніки. Вантажопідйомні машини, які використовуються при ліквідації надзвичайних ситуацій.

25. Основні вузли та агрегати вантажопідйомних машин. Основні вузли та агрегати екскаваторів. Призначення та можливості бульдозерів та грейдерів.

26. Класифікація екскаваторів за типом шасі, за видом робочого органу, за типом приводу робочого органу. Дайте визначення терміну «Колоний шлях». Основні вузли та агрегати грейдерів та бульдозерів.

27. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика шляхопрокладача БАТ-М. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика шляхопрокладача ПКТ. Призначення, складові частини та тактико-технічна характеристика траншейної машини ТМК-2.

5. Техногенна безпека об'єктів

1. Види та характеристика небезпек техногенного характеру. Техногенні джерела небезпеки. Класифікація надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

2. Класифікаційні ознаки надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Державний класифікатор надзвичайних ситуацій.
3. Критерії оцінки ступеню ризику від провадження господарської діяльності у сфері техногенної та пожежної безпеки.
4. Потенційно небезпечні об'єкти. Вимоги до моніторингу та паспортизації. Методика ідентифікації потенційної небезпеки об'єктів. Загальні положення.
5. Основні положення закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
6. Методика ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки та вимоги до її проведення. Нормативні документи.
7. Декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Методика визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Нормативний документ.
8. Що розуміють під поняттями «Об'єкт підвищеної небезпеки», «Потенційно небезпечний об'єкт»?
9. Підходи до кількісної оцінки вибухонебезпечності технологічних блоків. Розрахункове визначення енергетичного показника вибухонебезпечності технологічних блоків.
10. Локалізація та ліквідація аварійних ситуацій і аварій на потенційно небезпечних об'єктах. Розробка планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій (ПЛАС).
11. Основні положення системи категорювання приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною безпекою.

6. Організація експлуатації протипожежної техніки

1. Контрольні огляди транспортних засобів органів та підрозділів ДСНС України. Хто здійснює та що при цьому перевіряється?
2. Дати характеристику основних режимів експлуатації протипожежної техніки в оперативному розрахунку.
3. Прийняття транспортних засобів органів та підрозділів ДСНС України в експлуатацію.
4. Постановка транспортних засобів органів та підрозділів ДСНС України на чергування.
5. Послідовність складання двостороннього та одностороннього акту-рекламації.
6. Порядок проведення технічного опосвідчення та вантажних випробувань пожежних авто драбин.
7. Основні облікові документи транспортних засобів у підрозділах ДСНС України.
8. Парки транспортних засобів. їх класифікація.
9. Види технічного обслуговування транспортних засобів постійного використання. Місце проведення, періодичність.
10. Роботи що проводить водій при технічному обслуговуванні на пожежі.
11. Роботи що проводить водій при технічному обслуговуванні після

пожежі.

12. Дайте визначення ремонту транспортних засобів, види, місце проведення.

13. Дайте характеристику діагностуванню транспортних засобів Д-1 та Д-2.

14. Методи та засоби діагностування.

15. Дайте визначення консервації транспортних засобів. Які транспортні засоби підлягають консервації. Способи проведення консервації техніки.

7. Автоматичні системи забезпечення протипожежного захисту

1. Принципи побудови та алгоритми функціонування приборів управління установками пожежогасіння.

2. Сучасні комплексні системи безпеки об'єктів. Адресно-аналогові системи пожежної автоматики.

3. Організація централізованого спостереження за станом об'єктів.

4. Принципи побудови та робота систем оповіщення про пожежу та управління евакуацією.

5. Експертиза проектів установок пожежної автоматики. Методика проведення експертизи проектів.

8. Прикладні інформаційні технології та кібербезпека

1. Системи електронного документообігу, структура, задачі. Принципи побудови систем електронного документообігу.

2. Інформація. Види, типи та визначення.

3. Сучасні інформаційні системи. Класифікація, призначення, приклади.

4. Інформаційна безпека. Загальні принципи забезпечення безпеки та захисту інформації.

5. Пошук інформації для вирішення професійних завдань. Синтаксис пошукових запитів.

6. Законодавча база використання інформаційних технологій в ДСНС України.

9. Автоматизовані системи управління та телекомунікації

1. Класифікація систем зв'язку підрозділів ДСНС України. проводовий зв'язок, його складові елементи.

2. Загальні характеристики проводових каналів зв'язку.

3. Призначення, склад та технічні характеристики телефонних апаратів систем МБ, ЦБ. Класифікація АТС.

4. Сучасні та перспективні технології проводового зв'язку.

5. Радіозв'язок у ДСНС. Прогнозування дальності розповсюдження радіохвиль.

6. Основні ТТХ та конструкції антенно-фідерної техніки систем радіозв'язку.

7. Радіопередавальні пристрої радіостанцій ДСНС.

8. Джерела живлення апаратури зв'язку.

9. Класифікація та основи побудови систем професійного рухомого радіозв'язку.

10. Супутникові та радіорелейні системи зв'язку. Відомча мережа супутникового зв'язку ДСНС України.
11. Види та організація зв'язку в підрозділах Дснс України.
12. Задачі і принципи функціонування автоматизованої системи зв'язку, оповіщення і оперативного управління підрозділами дснс україни.

10. Державне регулювання діяльності у сфері цивільного захисту

1. Структура єдиної системи цивільного захисту, особливості її побудови. Управління єдиною системою цивільного захисту.
2. Роль і місце спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань цивільного захисту на сучасному етапі.
3. Місцеві органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування як складові частини територіальних підсистем.
4. Склад сил і засобів функціональних і територіальних підсистем єдиної системи цивільного захисту.
5. Взаємодія функціональної і територіальної підсистем єдиної системи цивільного захисту.

Розділ 4. Перелік практичних питань, які виносяться на комплексний екзамен

Задача 1. При дослідженні пожежної безпеки нафтопереробного заводу інспектором ДПН було встановлено, що протиаварійний захист трубчастих печей включає наступні системи захисту:

- блокування та відключення подачі палива у разі припинення подачі сировини;
- дистанційне відключення подачі сировини та палива на випадок аварії в системах елементів нагріву;
- сигналізація про падіння тиску в системі подачі сировини.

Обґрунтуйте вимогами нормативного документу допустимість такого захисту. Покажіть, які заходи протипожежного захисту трубчастих печей відсутні.

Задача 2. Провести ідентифікацію об'єктів підвищеної небезпеки на промисловому підприємстві, на території якого розміщені потенційно небезпечні об'єкти з відповідною кількістю небезпечних речовин. Визначити порогову масу небезпечних речовин на об'єкті.

Задача 3. Визначити наявність та кількість потенційно небезпечних об'єктів на підприємстві, основними підрозділами яких є відповідні установки та об'єкти, які розташовані один від одного на відповідній відстані.

Сформулюйте основні питання, що підлягають розгляду при перевірці потенційно небезпечних об'єктів.

Задача 4. Визначити площу отворів для ЛСК у виробничому приміщенні, в якому обертається горючий газ.

Задача 5. Розрахувати необхідний час евакуації людей з виробничого приміщення

Задача 6. Визначити категорію приміщення за вибухопожежною та пожежною небезпекою цеху з виробництва аміаку.

Задача 7. Під час виконання експертизи проекту системи автоматичного протипожежного захисту меблевого цеху перевірити відповідність вимогам нормативних документів розміщення зрошувачів на плані приміщення з розмірами: довжина – 26 метрів, ширина – 18 метрів, висота – 5 метрів. В приміщенні встановлено 24 спринклерних зрошувача. В разі наявності порушень необхідно:

- розрахувати необхідну кількість спринклерних зрошувачів для захисту приміщення;
- виконати ескіз розміщення зрошувачів та трубопроводів на схемі приміщення;
- визначити параметри диктуючого зрошувача.

Задача 8. Під час виконання експертизи проекту системи протипожежного захисту об'єкта перевірити вірність прийнятих рішень щодо вибору діаметрів трубопроводів розподільчої мережі установки водяного пожежогасіння. На одній гілці розподільчої мережі розташовано 4 спринклерних зрошувача СВ-12, відстань між зрошувачами 2,7 метра, від четвертого зрошувача до магістрального трубопроводу – 1 м. Діаметр ділянки між 1-м та 2-м зрошувачем – 25 мм, між 2-м та 3-м – 32 мм, між 3-м та 4-м та магістральним трубопроводом – 50 мм. Мінімальний вільний напір на першому зрошувачі 8 м вод. ст.

Розділ 5. Література

Основна:

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264–XII. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, ст. 546.
2. Про державний матеріальний резерв: Закон України від 24.01.1997 № 51/97 ВР. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 13, ст. 112.
3. Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання: Закон України від 14.01.1998 № 15/98 ВР. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 22, ст. 115.
4. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550-III. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 23, ст. 176.
5. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України.

6. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України.
7. Про правові засади здійснення наглядової діяльності: Закон України.
8. Про національну безпеку України: Закон України: Закон України від 21.06.2018 № 2469. Київ: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст. 241.
9. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: (Затверджено ПКМ України від 16.12.2015р. № 1052).
10. Про затвердження положення про Єдину державну систему цивільного захисту: Постанова КМУ №11 від 09.01.2014 р.
11. Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2015 р. № 18.
12. Про затвердження типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 409.
13. Про затвердження положення про спеціалізовані служби цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2015 № 469.
14. Про порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» (щодо визначення системи організації та основних видів і форм навчання населення способам захисту і дій в умовах надзвичайних ситуацій). Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 444.
15. Про затвердження Положення про добровільні формування цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2013 р. № 616
16. Про затвердження Порядку ведення обліку надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013 р. № 738
17. Про затвердження Порядку утворення, завдання та функцій формувань цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013 р. № 787.
18. Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2013 р. № 841.
19. Про затвердження Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Наказ МВС України від 03.07.2014 р. № 631.
20. Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2015 р. № 101.
21. Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.09.2017 р. № 733.
22. Про затвердження плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.03.2018 № 223.

23. Кріса І.Я., Михайлов Ю.М., Белан С.В., Штангей Г.В., Єременко В.П. Методи визначення осередку пожежі: Навчальний посібник – Харків: АЦЗУ, 2005. - 215 с.
24. Цимбал М. Л. Розслідування пожеж (огляд місця події та проблеми застосування спеціальних знань : [монограф., за ред. д-ра юр. наук, проф. В. Ю. Шепітька] / М. Л. Цимбал. – Х. : Гриф, 2004 р. – 360 с.
25. Про затвердження Порядку спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших по-дій, пов'язаних з пожежами. Наказ МВС України від 24.07.2017 р.
26. Настанови з організації роботи дослідно-випробувальної лабораторії Головного управління (управління) МНС України в області та м. Києві.
27. Russell K Chandler. Fire investigation. Australia: Delmar Cengage Learning, 2009.-531 с.
28. Інженерна техніка та спеціальні машини для ліквідації надзвичайних ситуацій / О.М. Ларін, І.М. Грицина, Н.І. Грицина та ін. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міськдрук» 2012. – 380 с.
29. Ларін О. М. Основи технічної діагностики автомобілів : практикум /
30. Ларін О. М., Васильєв С. В., Виноградов С.А. та ін. Слов'янськ : вид-во Б.І. Маторіна, 2013. 275 с.
31. Ларін О.М. Пожежна та аварійно-рятувальна техніка. Частина 2.
32. Основи проектування пожежно-технічних засобів: навч. посібник / О.М.
33. Ларін, Г.О. Чернобай, Ю.М. Сенчіхін, та ін..– Х.: УЦЗУ, 2008.
34. Інженерна та спеціальна техніка для ліквідації надзвичайних ситуацій. Частина 1. Навч. посібник. – Львів: ЛДУ БЖД, 2014 – 188 с.
35. Інженерна та спеціальна техніка для ліквідації надзвичайних ситуацій. Частина 2. Навч. посібник. – Львів: ЛДУ БЖД, 2015 – 221 с.
36. Іноземна мова для міжнародних тестів TOEFL та IELTS. Методичні рекомендації / Укл. О. О. Старова. Харків: НУЦЗУ, 2017. 48 с.
37. Настанова з експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України. Наказ ДСНС України від 27.06.2013 р. № 432».
38. Експлуатація пожежної та аварійно-рятувальної техніки : навч. посіб. / О.М. Ларін, О.М. Семків, М.І. Мисюра, Б.І. Кривошей . – Х. : НУЦЗУ, КП «Міськдрук», 2012 . – 312 с.
39. Пожежні машини: навч. посіб. / Ларін О.М., Баркалов В.Г., Виноградов С.А. та ін. – Х.:НУЦЗУ, К.: МПБП «Гордон», 2016. – 279 с.
40. Протипожежна та аварійно-рятувальна техніка: Курс лекцій / Уклад. С.А. Виноградов, А.Я. Калиновський, Б.І. Кривошей, Р.І. Коваленко. – Х. : НУЦЗУ, 2019. – 283 с.
41. Інженерна техніка та спеціальні машини для ліквідації надзвичайних ситуацій : Навч. посіб. / О.М. Ларін, І.М. Грицина, Н.І. Грицина та ін. – Х.: НУЦЗУ, 2012 . – 380 с.

42. Основи технічної діагностики автомобілів : Практикум / С.В. Васильєв, С.А. Виноградов, І.В. Гришук та ін. — Слов'янськ : Видавництво Маторіна Б.І.; Х. : НУЦЗУ, 2013 . – 275 с.
43. Пожежна та аварійно-рятувальна техніка. Частина 2. Основи проектування пожежно-технічних засобів: Навчальний посібник / О.М. Ларін, Г.О. Чернобай, Ю.М. Сенчихін, Є.М. Грінченко, А.Я. Калиновський – Харків: УЦЗУ, 2008. – 572 с.
44. Розпорядження кабінету міністрів України від 22 січня 2014 р. № 37-р «Про схвалення Концепції управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру»
45. Основи ризик-орієнтованого підходу. Методичні вказівки до виконання модульних контрольних робіт / Григоренко О.М., Ключка Ю.П. // Харків, НУЦЗУ, 2019.
46. Fire-and-explosion hazard of substances and venting of deflagrations : Угроза пожаров, взрывоопасность веществ и источники взрывов: Меры по предупреждению : Proceedings of the First International Seminar / Ред. V. Molkov . – 1995. – 512 с.
47. Моніторинг надзвичайних ситуацій : Підручник / Ю.О. Абрамов, Є.М. Грінченко, О.Ю. Кірючкін та ін. – Х : АЦЗУ, 2005. – 530 с.
48. Абрамов Ю.А. Моделирование пожаров, их обнаружения, локализации и тушения / Ю.А. Абрамов, А.Е. Басманов, А.А. Тарасенко. – Х. : НУЦЗУ, 2011 . – 927 с.
49. Вентцель Е.С. Теорія ймовірності: Навч.посібн. / Е.С. Вентцель — М. : Наука, 1969. – 368 с.
50. Григоренко О. М. Класифікація об'єктів підвищеної небезпеки з урахуванням імплементації директиви Севезо 3 на території України / О. М. Григоренко, Ю. П. Ключка, С. В. Гарбуз // Проблеми надзвичайних ситуацій. - 2017. – Вип. 25. – С. 14-21.
51. Сізіков О. О. Стан законодавчої та нормативно-правової бази з питань застосування ризик-орієнтованого підходу у сфері безпеки в Україні та шляхи її удосконалення / О.О. Сізіков, О.М. Євдін, Р.В. Климась, О.П. Якименко // Науковий вісник Українського науководослідного інституту пожежної безпеки. – 2014. – № 2. – С. 35-40.
52. Directive 2012/18/EU of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on the control of major-accident hazards involving dangerous substances, amending and subsequently repealing Council Directive 96/82/EC.
53. Ключка Ю.П. Оцінка результатів надзвичайної ситуації з врахуванням ризик-орієнтованого підходу / Ю.П. Ключка, О.П. Михайлюк// Проблеми надзвичайних ситуацій. – 2016. – Вип. 24. – С. 72-76.
54. Гмурман В.Е. Керівництво для вирішення задач з теоретичних прав і математичної статистики: Навч. посібник. – М.: Вищ. школа, 1975. – 333 с.
55. Тарахно О.В. Теоретичні основи пожежовибухонебезпеки : Підруч. – Х. : АЦЗУ, 2006 . – 395 с.
56. ГОСТ 12.1.004-91. Пожарная безопасность. Общие требования. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (2245-14) від 18.01.2001р.

57. Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 р. № 956.
58. Кодекс Цивільного захисту України.
59. ДСТУ EN 54-14:2009 Частина 14. Настанови щодо побудови, проектування, монтування, введення в експлуатацію, експлуатування і технічного
60. ДСТУ Б EN 12845:2011 Стаціонарні системи пожежогасіння автоматичні спринклерні системи. Проектування, монтування та технічне обслуговування
61. ДСТУ ISO 16732-1 (ISO 16732-1:2012, IDT) Інжиніринг пожежної безпеки. Оцінювання пожежного ризику.
62. ДСТУ IEC/ISO 31010 (IEC/ISO 31010:2009, IDT) Керування ризиком Методи загального оцінювання ризику.
63. ДСТУ 88281-2019. Пожежна безпека. Загальні вимоги.
64. ДСТУ 8828:2019. «Пожежна безпека. Загальні положення»
65. ДСТУ 2272-2006. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.
66. ДБН В.1.1-7-2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва
67. ДБН В.2.2-9-2019. Громадські будинки та споруди. Основні положення.
68. ДБН В.2.2-15-2019. Житлові будинки
69. СНиП 2.09.02–85*. Производственные здания.
70. ДБН В. 2.2-4-2019. Будинки і споруди дитячих дошкільних закладів.
71. ДБН В. 2.2.-3-2019. Будинки і споруди навчальних закладів.
72. ДБН В.2.5-67:2013. Опалення, вентиляція та кондиціонування.
73. ДСТУ Б В.1.1-38:2016. Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою.
74. Правила пожежної безпеки в Україні.
75. М.М. Кулешов, Ю.В. Уваров, О.Л. Олійник, В.П. Пустомельник Пожежна безпека будівель та споруд. Харків: АЦЗУ МНС України, 2004.
76. Пожежна профілактика в населених пунктах. Практикум: Навчальний посібник / І.А. Чуб, Ю.В. Луценко, Є.А. Яровий, Ю.В. Уваров. – Харків: НУЦЗУ, 2017. – 86 с.
77. Пожежна профілактика в населених пунктах: Навчальний посібник / І.А. Чуб, Ю.В. Луценко, Ю.В. Уваров, О.Л. Олійник, Є.А. Яровий. – Харків: НУЦЗУ, 2016. – 181 с.
78. Основи інформаційних технологій. Курс лекцій. М. Маляров, В. Христич, М. Журавський. - Харків, 2019.- 184 с.;
79. Електронний документообіг та захист інформації: навч. посіб./ О.Б. Кукарін / За заг. ред. д.держ. упр., професора Н.В. Грицяк - К.: НАДУ, 2015.- 84 с.;
80. Інформатика та інформаційні технології у цивільній безпеці. Гусева Л.В., Журавський М.М, Маляров М.В., Паніна О.О., Піксов М.М.: Практикум.- Х.: НУЦЗУ, 2015.- 330 с.;

81. Сучасні інформаційні системи і технології: конспект лекцій / Іванов В. Г., Іванов С.М., Карасюк В.В. та ін.; за заг. ред. Іванова В.Г., Карасюка В.В.- Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2014. – 347 с.;
82. Застосування педагогічних інформаційних технологій у навчальному процесі вищої школи / Каленський А.А.- К.: Аграрна освіта, 2011.- 280 с.
83. Метрологія, стандартизація і сертифікація з питань пожежної безпеки : Курс лекцій / Уклад. С.В. Рудаков . — Х. : НУЦЗУ, 2016 . — 58 с. Електронна бібліотека НУЦЗУ.
84. Богданов Г.П., Кузнецов В.А., Лотонов М.А. и др. Метрологическое обеспечение и эксплуатация измерительной техники. - М.: Изд-во стандартов, 2007. - 180 с.
85. Васильев А.С. Основы метрологии и технические измерения. - М.: Машиностроение, 1988. - 240 с.
86. Державна система стандартизації. – К.: Держстандарт України, 2013.- 312 с.
87. Правові проблеми стандартизації, метрології та якості продукції. - К.: Видання стандартів, 2012. - 264 с.
88. Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація / Р.В..Бичковський, П.Г. Столярчук, П.Р. Гамула – Львів, 2002.- 560 с.
89. Саранча Г.А. Метрология, стандартизация та управління якістю - К.:Либідь, 2014.-256 с.
90. Михайлюк О.П., Олійник В.В., Кріса І.Я., Білим П.А., Тесленко О.О. Пожежна безпека об'єктів підвищеної небезпеки: Навчальний посібник. – Х.: НУЦЗУ МНС України, 2010.- 249 с.
91. Михайлюк О.П., Олійник В.В., Мозговий Г.О. Теоретичні основи пожежної профілактики технологічних процесів та апаратів. Підручник Харків: ХНАДУ. 2014.- 380 с.
92. Михайлюк О.П., Олійник В.В., Сирих В.М. Теоретичні основи пожежної профілактики технологічних процесів та апаратів.- Практикум. - Харків.- НУЦЗУ, 2016.- 198 с.
93. Михайлюк О.П., Олійник В.В., Михайлюк А.О. „Ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки”. Навчально-методичний посібник – Харків: УЦЗУ, 2007. – 190 с.
94. Закон України „Про об'єкти підвищеної небезпеки” (2245-14) від 18.01.2001р.
95. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 р. № 956. Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки.
96. Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 11.07.02. №956. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 21.09.11. №990.
97. НПАОП 0.00-1.41-88. Загальні правила вибухобезпеки для вибухопожежних хімічних, нафтохімічних і нафтопереробних виробництв.
98. Про затвердження Правил техногенної безпеки. Наказ МВС України № 879 від 05.11.2018.

99. Про затвердження Методики ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів. Наказ МНС України від 23.02.06. № 98.
100. Про затвердження Методики прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті. Наказ МНС України від 27.03.2001 № 73/82/64/122.
101. Статут дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж. Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340.
102. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340.
103. Порядок організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Наказ МВС України від 07.10.2014 № 1032.
104. Методичні рекомендації зі складання та використання оперативних планів і карток пожежогасіння. Наказ МНС України від 23.09.2011 №1021.
105. Про деякі питання організації діяльності мобільних оперативних груп ДСНС. Наказ ДСНС України від 06.11.2017 № 601.
106. Методичні рекомендації «Організація управління в надзвичайних ситуаціях». Наказ МНС України від 05.10.2007 № 685.
107. Порядок організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту. Наказ МВС України від 15.06.2017 № 511.
108. Методичні рекомендації з підготовки і проведення тактико-спеціальних навчань з питань реагування на надзвичайні ситуації. Наказ МНС України від 29.08.2011 № 893.
109. Інструкція із складання Карток оперативно-тактичних дій на пожежах та їх вивчення в системі службової підготовки. Окреме доручення ДСНС України від 04.10.2017 № В-155.
110. Аналітичні розрахунки для обґрунтування оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів: Практикум. / В.В. Сировий, Ю.М. Сенчихін, Л.В. Ушаков, О.В. Бабенко. – Х.: НУЦЗУ, ХНАДУ, 2010. – 236 с.
111. Пожежна тактика: Підручник / Ключ П.П., Палюх В.Г., Пустовой А.С., Сенчихін Ю.М., Сировой В.В. – Х.: Основа, 1998. – 592 с.
112. Основи тактики гасіння пожеж: навч. посіб. / В.В. Сировой, Ю.М. Сенчихін, А.А. Лісняк, І.Г. Дерев'янка. – Х.: НУЦЗУ, 2015. – 216 с.
113. Тактична і психологічна підготовка особового складу пожежної охорони: Підручник / Ключ П.П., Палюх В.Г., В.О. Росоха. – Х.: Основа, 2002. – 288 с.
114. Ключ П.П., Палюх В.Г. Тактична підготовка особового складу пожежної охорони. – Х.: Основа, 1995. – 272 с. – Рос. мовою.
115. Абдурагимов И.М. Процессы горения / И.М. Абдурагимов, А.С. Андросов, Л.К.Исаева, Е.В. Крылов ; ред. И.М. Абдурагимов. — М. : РИО ВПТШ МВД СССР, 1984 . — 269 с.

116. Драздейл Д. Введение в динамику пожаров. Пер. С англ. – М.: Стройиздат, 1990. – 424 с.
117. Хитрин Л.Н. Физика горения и взрыва. – М.: МГУ, 1957.
118. Пожаровзрывоопасность веществ и материалов и средства их тушения: В 2-х кн. : Справ. изд.: Кн.1 / А.Н. Баратов, А.Я. Корольченко, Г.Н. Кравчук и др. – М. : Химия, 1990 . – 384 с.
119. Пожаровзрывоопасность веществ и материалов и средства их тушения : В 2-х кн. : Справ. изд.: Кн.2 / А.Н. Баратов, А.Я. Корольченко, Г.Н. Кравчук и др. – М. : Химия, 1990 . – 384 с.
120. Стоєцький В.Ф., Дранишников Л.В., Єсипенко А.Д. та інш. Управління техногенною безпекою об'єктів підвищеної небезпеки.- Тернопіль: В-во Астон, 2005.- 408 с.
121. Маршалл В. Основные опасности химических производств. Пер. с англ. – М.: Мир, 1989. - 671 с.
122. Бесчастнов М.В. Промышленные взрывы. Оценка и предупреждение.- М.: Химия, 1991.
123. Довідник керівника гасіння пожежі / За загальною редакцією Крапивницького В.С. – К. : ТОВ "Літера-Друк", 2016 . – 320 с. : іл.
124. Методичні вказівки до виконання модульних робіт № 1-2. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» з дисципліни «Управління пожежогасінням» / Укладачі: Ю.М. Сенчихін, А.А. Лісняк, Д.П. Дубінін. – Х.: НУЦЗУ, 2019. – 17 с.
125. Jenny Dooley, Virginia Evans. Grammarway 4. Student's Book. UK: Express Publishing, 2018.
126. Margaret Matthews, Katy Salisbury. Expert IELTS 7.5. Student's Resource Book. Longman (Pearson Education), 2017. 144 p.
127. Margaret Matthews, Katy Salisbury. IELTS. Practice Tests Plus 3 (+ key and CD) Longman (Pearson Education), 2017. 120 p.
128. Rawdon Wyatt. Check Your Vocabulary for TOEFL. Macmillan Ltd, 2016. 128 p.
129. Dr. Lin Lougheed Writing for the TOEFL iBT, 6th Edition (+ CD-ROM). Barron's Educational Series. Barron's Test Prep, 2017. 320 p.

Додаткова:

1. Про інформацію: Закон України. 1992.
2. Про стандартизацію: Закон України. 2001.
3. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України. 1994.
4. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України. 2018.
5. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України. 2007.
6. Про електронний цифровий підпис: Закон України. 2003.

7. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України. 2003.
8. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. №3038-VI.
9. Про формування порядку надходження та використання грошових коштів фонду для здійснення заходів по ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи і соціального захисту населення: Закон України.
10. Про правовий режим воєнного стану: Закон України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250).
11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України.
12. Про місцеве державні адміністрації: Закон України.
13. Про ратифікацію Конвенції про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення: Закон України від 16.10.1998 р. № 187-XIV. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 48, ст.296.
14. Про національну безпеку України: Закон України: Закон України від 21. 06.2018 № 2469. Київ: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241.
15. Положення про порядок здійснення криптографічного захисту інформації в Україні. Указ Президента України від 22.05.1998 № 505/98.
16. Про заходи щодо удосконалення системи Державного управління у сфері пожежної безпеки, захисту населення та територій від наслідків надзвичайних ситуацій: Указ Президента України від 27.01.2003 р. № 47/2003.
17. Про заходи щодо вдосконалення системи державного управління у сфері подолання наслідків Чорнобильської катастрофи: Указ Президента України від 6.06.04р. №755-04.
18. Положення про технічний захист інформації в Україні. Указ Президента України від 27.09.1999 № 1229/99.
19. Про порядок фінансування робіт із запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків: Постанова КМУ № 140 від 4.02.99 р.
20. Про затвердження порядку створення і використання матеріального резерву для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій : Постанова КМУ № 775 від 30.09.2015 р.
21. Про затвердження Положення про державну службу медицини катастроф: Постанова КМУ № 827 від 11.07.2001 р.
22. Про затвердження критеріїв утворення державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту в адміністративно-територіальних одиницях та переліку суб'єктів господарювання, де утворюються такі підрозділи (частини): Постанова Кабінету Міністрів України від 27.11.2013 р. № 874
23. Питання спрямування та координації діяльності Державної служби з надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.04.2014 р. № 120.
24. Про затвердження порядку державної реєстрації аварійно-рятувальних служб». Постанова КМУ № 273 від 07.03.2001 р.
25. Про схвалення Концепції підвищення рівня хімічної безпеки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 № 1571.

26. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333.

27. Про схвалення Концепції розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.01.2018 р. № 43-р.

28. Щорічні плани основних заходів у сфері цивільного захисту.

29. Дослідження пожеж. Довідково-методичний посібник. К.: УкрНДІПБ МВС України, 1997. – 207 с

30. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень : Наказ Мін'юсту України від 30 грудня 2004 р. № 144/5 // Офіційний вісник України, – 2005. – № 5. – Ст. 325.

31. Правила експлуатації колісних транспортних засобів. Про затвердження Правил експлуатації колісних транспортних засобів. Наказ Міністерства інфраструктури України від 26.07.2013 № 550. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1453> – 13.

32. НД ТЗІ 1.1-002-99. Загальні положення щодо захисту інформації в комп'ютерних системах від несанкціонованого доступу. Департамент спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації СБУ.

33. Про затвердження Положення про технічний захист інформації у Державній службі України з надзвичайних ситуацій. Наказ № 755 від 11.12.2013.

34. Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису у ДСНС України. Наказ ДСНС України від 12.12.2016 № 640.

35. Порядок використання комп'ютерних програм в органах виконавчої влади Постанова КМУ від 10.09.2003 № 1433.

36. Правила забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах. Постанова КМУ від 29.03.2006 № 373.

37. Про електронний обмін службовими документами в органах виконавчої влади. Постанова КМУ від 17 липня 2009 р. № 733. Порядок надсилання електронною поштою службових документів.

38. Перелік типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів. Наказ Міністерства юстиції України 12.04.2012 № 578/5.

39. Типова інструкція з діловодства в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади. Постанова КМУ від 17.01.2018 № 55.

40. Інструкція з діловодства в апараті Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Наказ ДСНС України № 430 від 26.06.2013.

41. Про використання комп'ютерних програм у ДСНС України. Наказ № 476 від 18.08.2014.

42. Про забезпечення захисту державних інформаційних ресурсів ДСНС України. Наказ № 726 від 19.12.2014.

43. Про затвердження Інструкції про порядок забезпечення доступу до публічної інформації у ДСНС України. Наказ МВС України від 24.11.2015 № 1477.

44. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки Державною службою з надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України № 715 від 05.09.2018 р.

45. Інструкція про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію в ДСНС. Наказ ДСНС України від 15.12.2016 № 660.

46. Типовий порядок здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади. Постанова КМУ від 28.10.2004 р. № 1453.

47. Вимоги до створення і впровадження єдиної системи електронного документообігу в Міністерстві внутрішніх справ України та центральних органах виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України (Шифр – СЕД системи МВС). Наказ МВС № 363 від 28.04.2017.

48. Настанова з організації газодимозахисної служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України. Наказ МНС України від 16.12.2011 № 1342.

49. Нормативи виконання навчальних вправ з підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та працівників Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України до виконання завдань за призначенням. Наказ МВС України від 20.11.2015 № 1470.

50. Інструкції, вказівки та інформаційні листи ДСНС України та ГУ(У) ДСНС України в областях, описи характерних пожеж.

51. ДСТУ EN 54-14:2009. Частина 1-13

52. ДСТУ 2273:2006. Протипожежна техніка. Терміни та визначення основних понять.

53. ДСТУ 2462-94. Сертифікація. Основні поняття. Терміни та визначення.

54. ДСТУ 4933:2008. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Техногенні надзвичайні ситуації. Терміни та визначення основних понять.

55. ГОСТ Р 12.3.047-98. Пожарная безопасность технологических процессов. Общие требования. Методы контроля.

56. Державний класифікатор надзвичайних ситуацій. ДК-019:2010.

57. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України. Наказ МНС України 07.05.2007 № 312.

58. Цейтлин В.Г. Метрологическое обеспечение качества продукции. М.: из-во стандартов, 1988. – 88с.

59. Пожаровзрывоопасность веществ и материалов и средства их тушения: Справ. изд.: В 2-х кн./А.Н. Баратов, А.Я. Корольченко, Г.Н. Кравчук и др.-М.: Химия, 1990. Кн. 1-496 с. Кн. 2 - 384 с.

60. Вантажопідйомні машини: Навч. посібник. – Х.: НТУ «ХП», 2005. – 304 с.

61. Пат. 108431 Україна, МПК (2016.01) B60V 1/18, (2006.01) B60V 3/06 (2006.01) A62C 29/00. Рятувальне судно на повітряній подушці / Виноградов С.А., Ларін О.М., Кропивницький В.С., Калиновський А.Я., Донський В.В.; заявник та патентовласник Національний університет цивільного захисту України.

62. Донской Д.В. Основы расчета внешних силовых факторов, действующих на специальную машину с воздушной разгрузкой ходовой системы / Д.В. Донской, А.А. Ковалев, А.Н. Ларин // Сборник научных трудов ПЧС НУГЗУ. – 2016. – Вып. 24.

63. Ларін О.М. Застосування суден на повітряній подушці та транспортних засобів під час повені та паводку на території України / Ларін О.М., Баркалов В.Г., Донський Д.В. // Водний транспорт. Збірник наукових праць Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. – К.: КДАВТ, 2015. – № 2 (23). – С. 92–97.

64. Кропивницький В.С. Обґрунтування укомплектованості малого пожежно-рятувального судна пожежно-технічним обладнанням / Кропивницький В.С., Ларін О.М. // Водний транспорт. Збірник наукових праць Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. – К.: КДАВТ, 2015. – № 2 (23). – С. 70–76.

65. Пожежна та аварійно-рятувальна техніка: (Історія, сьогодення, майбутнє) / О.М. Ларін, І.М. Грицина, С.В. Васильєв, Кривошей Б.І. ; Під заг. ред. О.М. Ларіна. – Х. : АГЗУ, 2005. – 160 с.

66. Кисликов В.Ф., Лущик В.В. Будова й експлуатація автомобілів: підручник. – К.: Либідь, 2006. – 400 с.

67. Котов А.Г. Пожаротушение и системы безопасности. – Київ: Репро-Графика, 2004. – 237 с.

68. Абрамов Ю.А., Бондаренко С.М., Садковой В.П. Современные средства объемного пожаротушения. АГЗУ. Харьков-2005.

69. Автомобільний транспорт України: стан, проблеми, перспективи розвитку: Монографія Державний автотранспортний науково-дослідний і проектний інститут; За заг. ред. А.М. Редзюка. – К.: ДП «Державтотранс НДІпроект», 2005. – 400 с.

70. Стоєцький В.Ф., Дранишников Л.В., Єсипенко А.Д., Жартовський В.М., Найверт О.В. Управління техногенною безпекою об'єктів підвищеної небезпеки. Тернопіль: Видавництво Астон, 2005. – 408 с.

71. Гіроль М.М., Ниник Л.Р., Чабан В.Й. Техногенна безпека: Підручник. – Рівне: УДУВГП, 2004. – 452 с.

72. Михайлюк О. П. Дослідження щодо безпечного розташування факельних систем біогазової установки / О.П. Михайлюк, К.А. Афанасенко, О.В. Савченко, С.Ю. Зімін, Є.С. Статівка // Проблеми пожежної безпеки. – 2020. – Вып. 47. – С. 81–85.

73. Афанасенко К. А. Щодо перспектив встановлення причин виникнення пожеж в Україні / К.А. Афанасенко, В.А. Липовой, А.П. Михайлюк, О.М. Семків // Проблеми пожежної безпеки. – 2019. – Вып. 46. – С. 13-18.

74. Організація аварійно-рятувальних робіт: Підручник. За загальною редакцією В.П. Садкового / Аветісян В.Г., Сенчихін Ю.М., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Тригуб В.В. – Х.: Федорко, 2010. – 240 с.

75. Теорія технічної експлуатації автомобілів: підручник / В.Д. Мигаль, А.Т. Ледедєв, М.Л. Шуляк. Х.ХНТУСГ; Майдан, 2019. – 276 с.

76. Бажинова Т.О. Експлуатаційні властивості гібридних автомобілів: монографія / Т.О. Бажинова, А.О. Борисенко. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2016. – 104 с.

77. Коваленко Р. І., Назаренко С.Ю., Кривошей Б.І. Розробка методики оцінки часу реагування аварійно-рятувальних формувань на виклики // Проблеми надзвичайних ситуацій. 2020. № 31. С. 176–186.

78. Грушевский Б.В., Котов Н.Л., Сидорук В.И. и др. Пожарная профилактика в строительстве. - М.: Стройиздат, 1989. – 368 с.

79. Ройтман М.Я. Пожарная профилактика в строительном деле. - М.: ВИПТШ, 1975.

80. Грушевский Б.В., Яковлев А.И., Кривошеев И.Н., Шурин Е.Т., Климушин Н.Г. Пожарная профилактика в строительном деле. – М.: ВИПТШ, 1985.

81. Кошмаров Ю.А., Башкирцев М.П., Светашов И.Т., Сидорук В.И. Пожарная профилактика систем отопления и вентиляции. – М.: ВИПТШ МВД СССР, 1981. - 368 с.

82. Сучасні системи автоматичного пожежогасіння. Дерев'янка О.А., Антошкін О.А., Бондаренко С.М. та ін. – Х.: НУЦЗУ, 2018.–276 с.

83. Системи пожежної та охоронної сигналізації. Дерев'янка О.А., Бондаренко С.М., Христич В.В., Антошкін О.А. Текст лекцій.- Х.: УЦЗУ, 2008.- 136 с.

84. Автоматичний протипожежний захист об'єктів. Вимоги нормативних актів. Частина 3: – Харків: НУЦЗУ, –2014. – 284 с.

85. Інженерне обладнання будинків і споруд. Системи протипожежного захисту: ДБН В.2.5-56:2014 [Чинні від 2015-07-01]. — К.: Мінрегіон України, 2014. – 105 с.

86. Кулешов М.М., Садковий В.П., Тютюнник В.В. «Державна система цивільного захисту». Навчальний посібник. НУЦЗ України 2020 р.

87. Кулешов М.М., Одарюк П.В. Вдосконалення надійності функціонування системи цивільного захисту. Зб. наук. праць Проблеми надзвичайних ситуацій. 2006. Вип.3. С.107–111.

88. Кулешов М.М. Організація взаємодії під час виконання завдань з цивільного захисту. Зб. наук. праць Проблеми надзвичайних ситуацій. 2007. Вип.5. С.119–125.

89. Кулешов М.М. Удосконалення системи взаємодії під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Проблеми цивільного захисту: Наукова збірка. м. Київ, 2008 р. С.103–108.

90. Кулешов М.М. Щодо оцінки ефективності діяльності органів управління та підрозділів оперативно - рятувальної служби МНС України. Проблеми надзвичайних ситуацій: Зб. наук. праць. 2011. Вип.14. С. 105–112.

91. Кулешов М.М., Болотських М.М. Питання щодо структурного розподілу функцій і повноважень між органами управління територіальними підсистемами єдиної державної системи цивільного захисту. Проблеми надзвичайних ситуацій: Зб. наук. праць. 2013. Вип.18. С. 83–90.

92. Кулешов М.М., Росоха В.О. Сучасні виклики для державної політики у сфері цивільного захисту в Україні. Вісник НЦЗУ. Серія Державне управління 2014.

93. Кулешов М.М. Система реагування на надзвичайні ситуації та механізми управління. Вісник НУЦЗУ. Серія Державне управління 2017. Вип.1(6) . С. 314–321.

94. Кулешов М.М. Щодо побудови та удосконалення діяльності державної системи цивільного захисту України. Вісник НУЦЗУ. Серія Державне управління 2017. Вип. 2(8) . С. 433–440.

95. Сучасні комп'ютерні технології обробки інформації. Яковлева І.О., Шматко О.В., Гусєва Л.В., Паніна О.О.: Практичний посібник. – Харків: УЦЗУ, 2006.- 272 с.

96. Сиріх В.М. Автоматизовані інформаційні системи – перспективний напрямок розвитку пожежно-технічних досліджень. Экспертное обеспечение правосудия на современном этапе судебно-правовой реформы. Сб. науч.-практ. мат. – Симферополь, 2000. – С. 206–210.

97. Розслідування порушень встановлених законодавством вимог пожежної безпеки: метод. рек. / О. В. Таран, В. М. Кіцелюк, М. А. Грига – К., 2017. – 48 с.

98. Безвесільний В. Д. Розслідування та судові експертизи пожеж : [довід.-метод. посібн.] / В. Д. Безвесільний, О.Ф. Дьяченко. – Х. : ТОВ «Компанія СМІТ», 2007. – 192 с.

99. Електронний документообіг. Асєєв Г.Г.: Підручник. – К.: Видавництво Кондор, 2007. – 500 с.

100. Основи організації електронного документообігу. Матвієнко О., Цивін М.: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.

101. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології. Посібник / За редакцією д.е.н. проф. О.І. Пушкаря. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 696 с.

102. Norman J. Fire Officer's Handbook of Tactics. USA, 2012. 634 p.

103. International Association of Fire Chiefs, Jones & Bartlett Learning. Fundamentals of Fire Fighter Skills. Canada, 2008. 1068 p.

104. Smith J. P. Strategic & Tactical Considerations on the Fireground. USA, 2011. 608 p.

105. Dunn V. Safety and Survival on the Fireground, 2nd Edition. USA, 2015. 456 p.

106. Norman J. Fire Department Special Operations. USA, 2009. 456 p.

107. Corbett G. Fire Engineering's Handbook for Firefighter I and II. USA, 2009. 1200 p.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.rada.gov.ua>.
2. <https://base.uipv.org/searchINV/>.
3. https://studme.com.ua/184105196793/pravo/sudebnaya_pozharno-tehnicheskaya_ekspertiza.htm.
4. https://studme.com.ua/122011136794/pravo/zadachi_sudebnoy_pozharno-tehnicheskoy_ekspertizy.htm#241.
5. https://studme.com.ua/158407207380/pravo/kriminalistika_-_drapkina_lya.htm.
6. <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/75812997/>.
7. <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/7491/1/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B0%20%D0%9F%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%B6%D1%96.pdf>
8. <http://www.dsns.gov.ua>.
9. <http://www.iafss.org>.
10. <http://ru.wikipedia.org>.
11. <https://www.dsns.gov.ua/ua/Zakonodavstvo.html>.
12. <http://www.asbit.nuczu.edu.ua>.
13. <https://dntb.gov.ua>.
14. <http://www.nbu.gov.ua>.

Розділ 6. Критерії оцінки знань здобувачів під час складання комплексного екзамену

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу, таблиця 1.

Таблиця 1

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Розробник:

начальник кафедри пожежної профілактики
в населених пунктах

Юрій ОТРОШ

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.rada.gov.ua>.
2. <https://base.uipv.org/searchINV/>.
3. https://studme.com.ua/184105196793/pravo/sudebnaya_pozharno-tehnicheskaya_ekspertiza.htm.
4. https://studme.com.ua/122011136794/pravo/zadachi_sudebnoy_pozharno-tehnicheskoy_ekspertizy.htm#241.
5. https://studme.com.ua/158407207380/pravo/kriminalistika_-_drapkina_lya.htm.
6. <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/75812997/>.
7. <http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/7491/1/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B0%20%D0%9F%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%B6%D1%96.pdf>
8. <http://www.dsns.gov.ua>.
9. <http://www.iafss.org>.
10. <http://ru.wikipedia.org>.
11. <https://www.dsns.gov.ua/ua/Zakonodavstvo.html>.
12. <http://www.asbit.nuczu.edu.ua>.
13. <https://dntb.gov.ua>.
14. <http://www.nbuv.gov.ua>.

Розділ 6. Критерії оцінки знань здобувачів під час складання комплексного екзамену

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу, таблиця 1.

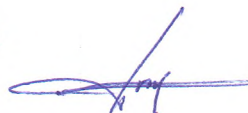
Таблиця 1

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Розробник:

начальник кафедри пожежної профілактики
в населених пунктах

Юрій ОТРОШ